

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย เป็นแหล่งส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้าที่สำคัญในมหาวิทยาลัย และมีหน้าที่ดำเนินงานให้สอดคล้องกับหน้าที่หลักของมหาวิทยาลัย 4 ประการ คือ การสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้หน้าที่หลักทั้ง 4 ประการ สัมฤทธิ์ผล ห้องสมุดมหาวิทยาลัย จึงต้องจัดหา รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศ ทั้งในรูปแบบ วัสดุตีพิมพ์ วัสดุไม่ตีพิมพ์ และสารนิเทศอิเล็กทรอนิกส์มาไว้ให้บริการ (ทพวงมหาวิทยาลัย 2529 : 106) เพื่อให้ผู้ใช้ค้นคว้าได้ตรงตามความต้องการอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และทันสมัยทันเหตุการณ์ สำหรับทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ ที่ห้องสมุดจัดหานั้น วารสารจัดเป็นสิ่งพิมพ์ที่สำคัญยิ่งสำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัย เนื่องจากมีคุณค่าทางสารนิเทศ และทางารวิจัย เป็นแหล่งข้อมูลแหล่งแรก ที่ให้ความรู้ใหม่ ทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นผลของการค้นคว้าวิจัย ทฤษฎี แนวโน้ม ความคิดเห็น ข่าว ข้อมูลสถิติ ประกาศ จดหมาย การโฆษณาผลิตภัณฑ์หรือบริการ รวมทั้งเทคโนโลยีต่างๆ นอกจากนั้นยังพิมพ์ออกอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ จึงสื่อสารสารสนเทศได้เร็วกว่าสิ่งพิมพ์อื่นๆ (พรธพิมล ฤกษ์บุญ 2533 : 41)

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลให้ทรัพยากรสารสนเทศ มีการผลิตออกมาในรูปแบบต่างๆ มากมาย วารสารเป็นทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนึ่งที่ผลิตออกมาในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งในรูปแบบสิ่งพิมพ์ วัสดุย่อส่วน และซีดีรอม

ซีดีรอม (CD-ROM - Compact Disc Read Only Memory) เป็นสื่อประเภทหนึ่งในเทคโนโลยีออปติคัล (Optical Technology) ซึ่งใช้แสงเลเซอร์เป็นเครื่องมือในการบันทึก มีลักษณะเป็นแผ่นดิสก์ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 12 ซม. ซีดีรอมแผ่นหนึ่งสามารถบรรจุข้อมูลได้ประมาณ 600 เมกะไบต์ หรือเท่ากับจำนวนหน้ากระดาษ 250,000 หน้า (Tedd 1995 : 85)

สารสนเทศที่บันทึกอยู่ในรูปของซีดีรอม จึงอำนวยความสะดวกต่อห้องสมุดและผู้ใช้เป็นอย่างมาก เพราะสามารถบันทึกข้อมูลได้เป็นจำนวนมาก ทำให้ประหยัดเนื้อที่ในการจัดเก็บ ค้นข้อมูลย้อนหลังได้ ข้อมูลที่บันทึกไม่มีการเสื่อมสภาพ ไม่สูญหาย เนื่องจากไม่สามารถลบออกได้

(Hixon 1996 : 34) นอกจากนั้นยังสืบค้นข้อมูลได้ง่าย สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ด้วยคำสำคัญ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง ชื่อวารสาร และภาษาที่ใช้ เป็นต้น (McKimmie 1992 : 221)

ฐานข้อมูลซีดีรอมวารสาร ที่บันทึกและจัดทำขึ้นเพื่อใช้ในห้องสมุดมี 2 ประเภท คือ ฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารประเภทบรรณานุกรมและสาระสังเขป ซึ่งให้ข้อมูลทางบรรณานุกรมของบทความวารสาร บางฐานข้อมูลยังให้สาระสังเขปด้วย และอีกประเภทหนึ่ง คือ ฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารประเภทเอกสารฉบับเต็ม (Full Text) ซึ่งให้ข้อมูลและเนื้อหาฉบับเต็มของวารสารพร้อมรูปภาพ ตาราง และแผนภูมิต่างๆ ซึ่งผู้ค้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที (Griffith and Lambert 1996 : 49-50 ; Tedd 1995 : 87-88)

วารสารที่ผลิตออกมาในรูปของสิ่งพิมพ์และฐานข้อมูลซีดีรอมดังกล่าว ห้องสมุดควรพิจารณาว่าจะจัดหาทั้งสองรูปแบบ หรือจัดหาเฉพาะรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง โดยทั่วไปสำนักพิมพ์หรือผู้จำหน่ายมีข้อกำหนดเกี่ยวกับราคาในการจำหน่ายแตกต่างกันไป คือ ถ้าห้องสมุดบอกรับเฉพาะรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือบอกรับทั้งสองรูปแบบ ราคาจะต่างกัน หากเปรียบเทียบกันแล้วการบอกรับทั้งสองรูปแบบควบคู่กัน ราคาจะถูกลง เพราะมีส่วนลดให้ อย่างไรก็ตามวารสารที่อยู่ในรูปของฐานข้อมูลซีดีรอมมีความสำคัญที่ห้องสมุดควรจัดหาเข้ามาไว้ให้บริการเช่นเดียวกับวารสารที่อยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์ วารสารที่อยู่ในรูปของฐานข้อมูลซีดีรอมยังมีข้อดีเหนือกว่าวารสารในรูปของสิ่งพิมพ์ เช่น ช่วยประหยัดเนื้อที่ในการจัดเก็บ ครอบคลุมเนื้อหาหลายปีในซีดีรอม 1 แผ่น การเข้าถึงข้อมูลหรือการค้นจึงสามารถค้นได้หลายปีในเวลาเดียวกันและผลการค้นมีความถูกต้องสมบูรณ์ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้รวดเร็ว ใช้กลยุทธ์การค้นได้หลายวิธี ในขณะที่เดียวกันสามารถตั้งพิมพ์ข้อมูลที่ต้องการได้ทันที หรือถ่ายโอนเพิ่มข้อมูลเก็บไว้ใช้ได้ การค้นคว้าทำได้ง่าย สามารถค้นข้อมูลได้พร้อมกันหลายคน โดยการใช้ระบบเครือข่าย (Biddiscombe 1996 : 46) รวมทั้งผู้ใช้สามารถเรียกใช้ข้อมูลได้ตลอดเวลา และหากมีการจัดเก็บและดูแลรักษาเป็นอย่างดี วารสารในรูปฐานข้อมูลซีดีรอมจะทนทานต่อการใช้งานมากกว่าวารสารในรูปสิ่งพิมพ์ (Speight 1996 : 37)

ฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารจึงกลายเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับบรรณารักษ์ อาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย ในการช่วยให้ได้รับสารสนเทศอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย ที่สำคัญผู้ใช้ได้รับบริการอย่างมีประสิทธิภาพ จากการสำรวจงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ซีดีรอม พบว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่ชอบใช้ฐานข้อมูลซีดีรอมมากกว่าใช้สิ่งพิมพ์ที่เป็นรูปเล่ม และห้องสมุดส่วนใหญ่ได้ยกเลิกการบอกรับวารสารที่เป็นตัวเล่มและหันมาบอกรับฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารแทน (Budd and Williams 1993 : 530) นอกจากนี้งานวิจัยของ Robb และ McCormick (1997 : 270) ซึ่งทำการประเมินค่าวารสารเพื่อตัดสินใจยกเลิกการบอกรับวารสาร ยัง

พบว่า เมื่อมีการยกเลิกการบอกรับวารสารจำนวน 206 รายการ และบอกรับในรูปแบบฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารแทนเพียง 17 ฐานข้อมูล ห้องสมุดสามารถลดงบประมาณได้ถึง 45% ต่อปี

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐในประเทศไทย ได้เริ่มนำฐานข้อมูลซีดีรอมมาให้บริการในปี พ.ศ.2530 โดยกลุ่มห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์เป็นผู้ริเริ่มบอกรับฐานข้อมูล MEDLINE เป็นอันดับแรก (มาลี ถ้ำสกุล 2533 : 1) ต่อมาห้องสมุดเฉพาะและห้องสมุดสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยหลายแห่งได้จัดหามาไว้ให้บริการเช่นเดียวกัน ซึ่งจากการสำรวจอย่างต่อเนื่อง พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ให้บริการฐานข้อมูลซีดีรอมมีจำนวนเพิ่มขึ้นมากกว่าเท่าตัวในระยะ 7 ปีที่ผ่านมา กล่าวคือ จากการสำรวจข้อมูลของเปี่ยมสุข พงศ์กาวิ ในปี พ.ศ.2533 (2534 : 4) พบว่า มีห้องสมุดในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 16 แห่ง ที่นำฐานข้อมูลซีดีรอมมาใช้ในงานห้องสมุด ในปี พ.ศ.2535 คณะทำงานฝ่ายบริการสารนิเทศ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ทำการสำรวจ พบว่า มีหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะของมหาวิทยาลัยของรัฐที่จัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารเข้ามาไว้ให้บริการจำนวน 26 แห่ง และจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของผู้วิจัย ในเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม พ.ศ.2540 พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐทั้งหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะมีการจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารเข้ามาให้บริการถึง 41 แห่ง

เห็นได้ว่า แนวโน้มการจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารของห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ ได้ทวีจำนวนขึ้นเรื่อยๆ เพื่อให้บริการต่อผู้ใช้อย่างเพียงพอและตรงตามความต้องการ ถึงแม้ว่าฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารจะอำนวยความสะดวกมากเพียงใด แต่ในการจัดหา ห้องสมุดมหาวิทยาลัยก็ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เนื่องจากฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารมีราคาค่อนข้างแพง (Hixon 1996 : 34) ซึ่งจากการสำรวจของมยุรี จุลกัณฑ์ (2538) พบว่า ห้องสมุดเสียค่าใช้จ่ายในการจัดบริการฐานข้อมูลซีดีรอมระหว่าง 46,500 - 9,300,604 บาท ต่อปี นอกจากนี้ค่าใช้จ่ายในด้านราคาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารแล้ว ยังมีค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาอุปกรณ์เสื่อมสภาพ และในบางครั้งห้องสมุดต้องจัดหาเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้รับกับซอฟต์แวร์ฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารที่จัดหามาด้วย เช่น ฐานข้อมูลบางฐานต้องใช้กับโปรแกรมวินโดวส์ แต่ระบบเดิมที่ใช้อยู่เป็นโปรแกรมดอส ก็จำเป็นต้องพัฒนาโปรแกรมดอสให้เป็นวินโดวส์ ระบบจึงจะทำงานได้ดี นอกจากนั้นยังต้องมีค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมบุคลากรผู้ให้บริการ และในการจัดบริการ เช่น บริการการพิมพ์ ห้องสมุดจำเป็นต้องจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องพิมพ์ กระดาษ หมึกพิมพ์ ซึ่งทั้งหมดล้วนมีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น (Lee 1991 : 2) อย่างไรก็ตาม ห้องสมุดที่ตัดสินใจแล้วว่า จะจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารเข้ามาให้บริการ ต้องพิจารณาต่อไปถึงการดำเนินการในการจัดหา เพื่อให้การจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารมีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด และเพื่อให้งบประมาณที่ได้รับมีการใช้อย่างคุ้มค่า

ในการจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสาร ห้องสมุดต้องพิจารณาว่าจะเลือกบอกรับวารสารเฉพาะในรูปแบบซีดีรอม หรือบอกรับทั้งรูปแบบสิ่งพิมพ์และรูปแบบซีดีรอม การพิจารณาคัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากขึ้นอยู่กับงบประมาณที่ได้รับแล้ว ห้องสมุดยังต้องพิจารณาถึงฐานข้อมูลย้อนหลังที่จะบอกรับด้วย เนื่องจากอัตราค่าบอกรับฐานข้อมูลย้อนหลังจะมีราคาแตกต่างกันตามจำนวนปีที่ย้อนหลัง เช่น ค่าบอกรับปีปัจจุบันและย้อนหลัง 2 ปี ราคาจะถูกกว่าค่าบอกรับปีปัจจุบันและย้อนหลัง 4 ปี และถ้าหากห้องสมุดต้องการจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมในระบบเครือข่าย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้และรองรับการขยายตัวในด้านการบริการต่อไปในอนาคต โดยให้ผู้ใช้ได้มีโอกาสใช้ฐานข้อมูลในเวลาเดียวกันได้หลายๆ คน อัตราค่าบอกรับก็จะแตกต่างกันไปตามจำนวนผู้ใช้ที่อนุญาตให้เข้าใช้ได้พร้อมกัน (Speight 1996 : 36) นอกจากนั้นราคาของฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไข ข้อตกลงต่างๆ ที่เพิ่มเติม และลักษณะการขนส่ง เช่นขนส่งทางเรือ หรืออากาศ (Davis 1993 : 68) ในขณะเดียวกันการจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารยังต้องมีการจัดเตรียมงบประมาณไว้ล่วงหน้า เพราะการบอกรับฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารมีลักษณะเช่นเดียวกับการบอกรับวารสาร คือ ต้องมีการบอกรับอย่างต่อเนื่อง จึงต้องจ่ายเงินล่วงหน้า

ในด้านการคัดเลือกฐานข้อมูลซีดีรอมวารสาร ผู้ที่ควรมีส่วนเกี่ยวข้องในการคัดเลือกได้แก่บรรณารักษ์ อาจารย์ ข้าราชการ นิสิต นักศึกษา คณะกรรมการห้องสมุด โดยอาจคัดเลือกร่วมกันเป็นบางกลุ่ม หรือทุกฝ่ายร่วมมือกันรับผิดชอบ สำหรับเกณฑ์ในการคัดเลือกฐานข้อมูลซีดีรอมวารสาร โดยทั่วไปพิจารณาโดยใช้เกณฑ์ต่างๆ เช่น มีเนื้อหาสอดคล้องกับการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ซอฟต์แวร์ของฐานข้อมูลฯ สอดคล้องกับฮาร์ดแวร์ เพื่อให้การทำงานเป็นไปด้วยดี (Duszak and Koczkodaj 1994 : 4 – 6 ; Speight 1996 : 37) ราคาของฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารเหมาะสมกับงบประมาณที่ได้รับ (พรศิริ โปธิโต. สัมภาษณ์, 2541) คัดเลือกฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารที่ห้องสมุดอื่นๆ ไม่มี เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน (ฉวีวรรณ สุวรรณรัฐ. สัมภาษณ์, 2541) และการให้ส่วนลดของสำนักพิมพ์หรือตัวแทนจำหน่าย (Davis 1993 : 68) เป็นต้น

ในด้านวิธีการจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสาร สามารถทำได้โดยการสั่งซื้อ ทั้งสั่งซื้อโดยตรงจากสำนักพิมพ์หรือสั่งซื้อผ่านตัวแทนจำหน่ายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งแหล่งที่สั่งซื้อได้แก่ สำนักพิมพ์ ผู้แทนจำหน่าย และบริษัทผู้ผลิต ข้อดีของการบอกรับโดยตรงจากสำนักพิมพ์ คือราคาถูกกว่าบอกรับผ่านตัวแทนจำหน่าย แต่ฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารบางฐาน สำนักพิมพ์กำหนดให้ห้องสมุดบอกรับกับตัวแทนจำหน่ายเท่านั้น สำหรับบุคลากรผู้ทำหน้าที่สั่งซื้อ ขึ้นอยู่กับนโยบายของห้องสมุดมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง ห้องสมุดบางแห่งมีบรรณารักษ์ฝ่ายพัฒนาทรัพยากร รับผิดชอบ

ขอบในการจัดซื้อ บางแห่งเป็นบรรณารักษ์ฝ่ายบริการสารสนเทศ และบางแห่งเป็นบรรณารักษ์ฝ่ายวารสาร

อย่างไรก็ตาม ในการจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสาร ห้องสมุดหลายแห่งประสบปัญหาในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้รับงบประมาณไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารได้อย่างเหมาะสมและตรงตามความต้องการของผู้ใช้ เช่น ต้องการบอกรับในระบบเครือข่าย เพื่ออำนวยความสะดวกต่อผู้ใช้ในการใช้บริการได้หลายๆ คนในเวลาเดียวกัน แต่เนื่องจากงบประมาณมีจำกัด จึงบอกรับระบบเดี่ยวแทน และหากได้รับงบประมาณล่าช้า ก็ทำให้การจัดซื้อล่าช้า ทำให้ผู้ใช้เสียประโยชน์ เพราะไม่มีโอกาสได้ใช้งานข้อมูลซีดีรอมวารสารที่ออกในช่วงแรกของปีหรือออกก่อนที่จะบอกรับ (ฉวีวรรณ สุวรรณรัฐ. สัมภาษณ์, 2541) ห้องสมุดบางแห่งไม่ได้รับความร่วมมือในการคัดเลือกฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารจากอาจารย์ ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่สอนและกำหนดหลักสูตร บรรณารักษ์จึงเป็นผู้คัดเลือกเอง ทำให้ไม่ทราบว่าฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารนั้นมีเนื้อหาตรงตามความต้องการของผู้ใช้หรือไม่ (พรศิริ โพธิโต. สัมภาษณ์, 2541) ตัวแทนจำหน่ายฐานข้อมูลวารสารในประเทศมีน้อย และบางแห่งจัดซื้อลิขสิทธิ์ฐานข้อมูลบางฐานมาจำหน่ายแต่ผู้เดียว ทำให้ห้องสมุดไม่มีโอกาสเลือกตัวแทนจำหน่ายได้ และต้องซื้อในราคาที่สูงกว่าที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ห้องสมุดบางแห่ง บรรณารักษ์ผู้จัดซื้อไม่มีความรู้ทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เท่าที่ควร บางครั้งจัดซื้อฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารแล้วไม่สามารถใช้ได้กับคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่เดิม ทำให้เกิดการสูญเปล่า (รุ่งเรขา อัครวิญญู. สัมภาษณ์, 2541) รวมทั้งบางครั้งห้องสมุดประสงค์จะจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารหลายชื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ แต่ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากฐานข้อมูลบางฐานใช้ยากและไม่สะดวกในการใช้แก่ผู้ใช้เท่าที่ควร

จากความสำคัญของฐานข้อมูลซีดีรอมวารสาร ที่นับวันจะทวีความสำคัญและมีการจัดหาเข้ามาใช้ในห้องสมุดมากขึ้น และจากการที่การจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารต้องประสบปัญหาหลายประการ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐในด้านงบประมาณ การคัดเลือก การจัดซื้อ ประเภท และสาขาวิชา ตลอดจนปัญหาในการจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสาร เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางสำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยและห้องสมุดอื่นๆ ในการดำเนินการจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารไว้ให้บริการและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา

1. การจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐในด้านงบประมาณ การคัดเลือก การจัดซื้อ ประเภท และสาขาวิชา
2. ปัญหาในการจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐส่วนใหญ่ จัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารโดยใช้เงินรายได้ของมหาวิทยาลัย คัดเลือกโดยให้เกณฑ์การมีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย และจัดซื้อผ่านตัวแทนจำหน่ายในประเทศ
2. ฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารที่จัดหาส่วนใหญ่ เป็นประเภทวรรณกรรมและสาระสังเขป และมีเนื้อหาในด้านสาขาวิชาแพทยศาสตร์
3. หอสมุดกลางและห้องสมุดคณะ/สถาบัน ประสบปัญหาในการจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษา การจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสาร ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยครอบคลุมทั้งหอสมุดกลาง ห้องสมุดวิทยาเขตที่ทำหน้าที่เป็นหอสมุดกลาง ห้องสมุดคณะและห้องสมุดสถาบัน จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น พบว่าห้องสมุดที่มีการจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารเข้ามาไว้ให้บริการ มีจำนวน 41 แห่ง จาก 18 มหาวิทยาลัย จำแนกเป็นหอสมุดกลาง 20 แห่ง และห้องสมุดคณะ / สถาบัน 21 แห่ง
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบงานจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารในหอสมุดกลาง ห้องสมุดวิทยาเขตที่ทำหน้าที่เป็นหอสมุดกลาง ห้องสมุดคณะและห้องสมุดสถาบัน 41 แห่งๆละ 1 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 41 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสาร จากหนังสือ วารสาร เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
2. สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์และห้องสมุด ได้แก่ ตำแหน่ง และสถานภาพของผู้ตอบ การแบ่งหน่วยงานของห้องสมุด และระบบห้องสมุดอัตโนมัติที่ใช้

ตอนที่ 2 การจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสาร ในด้าน งบประมาณ การคัดเลือก การจัดซื้อ ประเภท และสาขาวิชา

ตอนที่ 3 ปัญหาในการจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารและข้อเสนอแนะ

3. ทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไป ทดสอบกับบรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบ งานจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสาร ของห้องสมุด มหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 5 แห่งๆละ 1 คน ได้แก่ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ สำนักหอสมุดและศูนย์สารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต หอสมุดและศูนย์สนเทศ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร และห้องสมุด มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์

5. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสัมภาษณ์ให้แก่บรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบการจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารของหอสมุดกลาง ห้องสมุดวิชาเขตที่ทำหน้าที่เป็นหอสมุดกลาง ห้องสมุดคณะและห้องสมุดสถาบัน ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 41 คน

6. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า T-test

7. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยและห้องสมุดอื่นๆ ในการดำเนินการจัดหาฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารไว้ให้บริการ รวมทั้งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
2. ได้รายชื่อฐานข้อมูลซีดีรอมวารสารสาขาวิชาต่างๆ เพื่อบรรณารักษ์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าแก่ผู้ใช้ห้องสมุด

คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ฐานข้อมูลซีดีรอมวารสาร	หมายถึง	แผ่นซีดีรอมที่บันทึกข้อมูลของวารสาร ซึ่งจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ ฐานข้อมูลครรชนี/สารระสังเขป และฐานข้อมูลเอกสารฉบับเต็ม
การคัดเลือก	หมายถึง	ผู้คัดเลือก นโยบายการคัดเลือก เกณฑ์การคัดเลือก และคู่มือในการคัดเลือก
การจัดซื้อ	หมายถึง	วิธีการจัดซื้อ แหล่งจัดซื้อ ข้อกำหนดและบริการของแหล่งจัดซื้อ รวมทั้งบุคลากรผู้รับผิดชอบในการจัดซื้อ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย